

האם מבכירות מגודלות יותר מצויינות גם בתנובתן?

לחה בהתחרות עם מבכירות שתמלטנה בגיל מבוגר יותר (בכמה חודשים), ביחוד כשהזנת העגלות בתקופת הגדילה תהיה עשירה יותר, תוך מגמה להפרותן בגיל צעיר.

בהמשך החקירות הוסקה המסקנה שמבכירות הולשטייניות שתמלטנה כשמשקל גופן ינוע בין 400 ל-450 ק"ג עומדות להניב בתקופת חליבתן הראשונה כ-145 ק"ג פחות מהממוצע הרגיל של כלל המבכירות, אשר נע סביב 4485 ק"ג.

במחקר הזה לא נבדקו גורמים אחרים, כגון קשיים בהמלטות אצל מבכירות קלות-גוף, או השפעת ההמלטה בגיל צעיר על אורך התקיי-מותה של הפרה בעדר. במחקרים אחרים הוכח שאין נשקפת סכנת פיגור בגדילה ובהתפתחות מחמת המלטות בגיל צעיר, אם העגלות נזונות עד המלטתן בשפע.

הגורמים העיקריים, שעשויים להכריע בשא-לת ההשפעה של גודל המבכירה על תנובתה, הם גורמי הסביבה, כגון רמת התזונה במשך תקופת הגדילה. יחד עם זה יש להביע את הס-ברה, על יסוד ניתוח החומר שנבדק, שהגאנים המזרזים את הגדילה מעוררים גם את הייצור הפורה.

על יסוד המחקר שנערך במשיגאן, מסתבר שיתכן ונגדיל את ממדי הבקר תוך ביצוע הסלק-ציה בכיוון הגברת התנובה. אך טרם התבררה השאלה מהי תשומת הלב שעלינו להקדיש למשקל גופה של המבכירה בשעה אנו באים להחליט על גורל הוולד שלה — אם לגדלו או לסלק!

על כל פנים נתברר שמוטל עלינו להפרות את העגלות שלנו בגיל צעיר יותר, אף אם ניאלץ להזינן במידת-מה מעל לרמה הנהוגה כיום. שיטה זו עשויה להאריך בחצי לאקטאציה (בממוצע) את התקיימותה של הפרה בעדר; זאת ניתן להשיג ללא כל הפסד כמעט בהכנסה הנקיה בתקופת החליבה הראשונה של הפרה.

מכיון שמבחני הפרים נערכים ברוב המקרים

מהי חשיבות גודל הגוף של המבכירה בהמ-לטתה הראשונה? איזהו גיל ההמלטה הראשונה הרצוי ביותר?

מחקר שנערך במשיגאן (ארה"ב) מוכיח שאין יסוד לדיעה הנפוצה שמבכירות מגודלות יותר ומבוגרות יותר הינן גם המכניסות יותר. ליד האגודה להשבחת הבקר במשיגאן נבדקו רשימות ביקורת התנובה של 4600 מבכירות הולשטייניות, 1000 גארנסיות ושל 500 ג'א-ר-סיות כדי לברר מהי השפעת גודל הגוף, חוץ מהגיל, על ייצור החלב.

כשהישו את התנובות של 305 ימי החליבה ממבכירות בנות גיל אחד נתברר שעם כל עליה במשקל הגוף ב-45 ק"ג למועד ההמלטה הושגה עליה בתנובה כדי 90 ק"ג חלב. אולם עליה זו לא הצטיינה ברציפות, כי העליה בתנובה הגיעה למאקסימום שלה כשמשקל הגוף של המבכירה היה ב-135—180 ק"ג כבד יותר מהממוצע במבכירות של אותו גזע. כיון שמב-כירות כבדות יותר זקוקות למזון נוסף, הרי אין להניח שהענין הוא מוצדק, כפי שהניחו בעבר, וביחוד כשנביא בחשבון גם את העובדה שגידול מבכירות מגודלות יותר מצריך זמן רב יותר, ואשר להשפעת הגיל על התנובה הרי הוכח מהמחקר שלזכות כל חודש נוסף בגילה של המבכירה בעת ההמלטה אפשר לזקוף לכל היותר 34 ק"ג חלב נוספים, כלומר — ממבכירה שהיא ב-5 חודשים, "זקנה" יותר מחברתה בזמן ההמלטה יש לצפות (בהשפעת גילה המבוגר יותר בלבד) ל-170 ק"ג חלב נוספים בס"ה.

המבכירות ההולשטיניות שעמדו במחקר זה המליטו בגיל ממוצע של 29 חודשים ומשקל הגוף שלהן הממוצע היה כ-500 ק"ג; הג'א-ר-סיות המליטו בגיל של 27 חודשים ומשקלן היה 358 ק"ג. כשבוחנים את כדאיותה הכלכלית של תקר-פת החליבה הראשונה מסתבר, על יסוד המחקרים הנ"ל, שהמלטות בגיל צעיר רצויות יותר, ואולי אפילו תוך ויתור מסויים על גודל הגוף. מבכירות, שמרביעים בגיל של 16 חודש וממליטות בגיל של 25 חודשים, תעמודנה בהצ-

היכולים אנו להקדים את גיל ההמלטה הראשונה?

זה נערכה השוואה בין עגלות הולשטיניות שקיבלו הזנה ברמה בינונית, אשר תוכננה בהתאם לתקני ההזנה המקובלים, לבין עגלות שקיבלו מנת מזון שהכילה רק 61 אחוזים מחומרי המזון שבמנה הרגילה, ואחרות — שנהגו ממנה גדושה שהכילה כדי 129 אחוז מחומרי המזון שבמנה הבינונית. קצב הגדילה היה שונה ביד תר בשלוש הקבוצות הללו. מדי 16 שבועות נשחטו קבוצות מייצגות של עגלות מכל שלושת הסוגים על מנת לעמוד על קצב התפתחות איברי המין ובלוטות אחרות שבגוף. העגלות שקיבלו את מנת המזון הגדושה התייחמו לראשונה בגיל הקרוב ל-9 חודשים, אלו שקיבלו את המנה הבינונית — בגיל של 12 חודש ואלו שקיבלו הזנה פחותה — בגיל של 17 חודש.

עגלות שנהגו מהזנה גרושה אפשר להפירות בתאנה השנייה

רבות מן העגלות המגודלות בארצות הברית נהנות למעשה מתפריט שאינו נופל מזה הנחשב לגדוש בניסוי הגיל. שום תועלת לא תצמח, ונזק רב ייגרם על ידי שדוחים את הפראתן של מבכירות כאלו עד לגיל של 15–18 חודש. לו היו מפרים את המבכירה הממוצעת מן הקבוצה בעלת ההזנה הגדושה בתאנה השנייה היא הייתה ממליטה בגיל של 80 שבועות, כאשר משקל גופה היה מגיע ל-500 ק"ג, מלבד משקל הוולד וקרומי השלייה. מערכת המין של עגלות אלו הייתה מפותחת במלואה ובעלת כושר תפקוד נורמאלי למרות הגיל הצעיר, בו חלה ההתאמה הראשונה. אין כל סיבה להניח שרמת פוריותן של מבכירות כאלו לא תגיע לזו הממוצעת אם תוזרענה בתאנתן השנייה. למעשה ידועים כבר כיום מספר מקרים בהם הוזרעו ואף נתעברו מבכירות כאלו בתאנתן השנייה או השלישית.

מבכירות שגודלו על רמת הזנה בינונית אפשר להזריע בתאנה השלישית

אלו שגודלו על הזנה בינונית התייחמו לראשונה רק עם התקרבות לגיל של שנה, בממוצע.

האם הבהרת לעצמך אי פעם כי פרה ממרצת מתקיימת בעדרי החלב המובהקים לא יותר מאשר שלוש וחצי תקופות חליבה?

משך זמן זה עליה לייצר מספיק חלב כדי לכסות הוצאות קיומה וכן את ההוצאות שהיו כרוכות בגידולה עד הגיעה להמלטה הראשונה, כאשר התחילה להכניס כסף לבעליה. ברצותנו לתאריך את תקופת חייה הפוריים של פרת החלב יכולים אנו לעשות זאת באחת משתי הדרכים הבאות: להקדים את מועד ההמלטה הראשונה או להתניק את הפרה בעדר שנים רבות יותר. הגדלת אורך החיים הממוצע של פרותינו הנה ללא ספק מטרה רצויה ואמנם אנשי המדע פועלים בכיוון זה על ידי פיתוח שיטות ברירה והזנה חדשות, כך שפחות תיפסלנה מן העדר בגיל צעיר עקב עקרות או מחלות עטין. אולם כמעט שאין כל ספק שההתקדמות בשטח זה תהיה איטית ביותר.

קשה להניח שהממוצע של שלוש תקופות חליבה ומחצית התקופה יגדל במידה ניכרת. כיוון שבעיקרו מבוסס הוא על מבכירות שנפסלות תוך תקופת החליבה הראשונה עקב תנובת חלב נמוכה, הפחתת מחמת סיבה זו ימשיך לתרוש מקום נכבד בעדרי החלב אף בעתיד. עובדות אלו מבהירות את החשיבות הכלכלית הנורדת להקדמת מועד ההמלטה הראשונה ככל האפשר. עם זאת על המבכירות להיות גדולות במידה מספקת על מנת למנוע קשיי ההמלטה.

הזנה גרושה מקדימה מועד התאנה הראשונה

ניסוי שנערך באוניברסיטת קורנל מוכיח, כי אפשר להפיק עוד מחצית תקופת חליבה מכל פרת חלב ממוצעת על ידי הזנה גדושה בגיל צעיר והקדמת מועד ההמלטה הראשונה. בניסוי

על יסוד תנובותיהן הראשונות של בנותיהם, הרי הפריית העגלות בגיל צעיר יותר תחיש את ביצוע המבחן.

ר. ה. מילר

(מתוך "הוארדס דיירימן", יולי 25, 1960)